

Deze publicatie is een uitgave van het NIVEL. De gegevens mogen met bronvermelding (Margreet Reitsma, Anne Brabers, Willem Masman & Judith de Jong. De kostenbewuste burger. Utrecht: NIVEL, 2012) worden gebruikt. U vindt deze publicatie en alle andere NIVEL-publicaties in PDF-format op www.nivel.nl.

De kostenbewuste burger

Margreet Reitsma, Anne Brabers, Willem Masman en Judith de Jong

Mensen zien zichzelf als kostenbewuste zorggebruikers, maar van anderen is men daar niet zo zeker van.

De zorguitgaven zullen naar verwachting de komende jaren flink toenemen. Daarom is het van belang dat burgers kostenbewust zijn. De zorgverzekeringswet (2006) wil het kostenbewustzijn verhogen door alle burgers een nominale premie te laten betalen. Ook het eigen risico moet het kostenbewustzijn stimuleren. Zijn mensen zich bewust van de kosten van de zorg? En vindt men dat anderen dat zijn? Leden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg van het NIVEL werden hierover ondervraagd. Veel mensen vinden dat ze kostenbewust zijn: ruim vier vijfde is het (helemaal) eens met de stelling dat ze zich bewust zijn van de kosten van de zorg (Figuur 1). Opvallend is dat nog niet eens een kwart dat over anderen denkt. Over 'anderen' is men echter wel minder uitgesproken. Bijna twee derde antwoordt voor anderen 'eens, noch oneens'. Komt het kostenbewustzijn naar voren in hoe men tegen het gebruik van de zorg aankijkt? Ruim tien procent is het (helemaal) eens met de stelling dat zorggebruik weinig invloed heeft op de kosten van de zorg (Figuur 2). Ongeveer drie kwart denkt dat zorg duurder wordt, als mensen zorg gebruiken als dat eigenlijk niet nodig is (Figuur 3). Echter, mensen vinden niet dat ze onterecht gebruik maken van zorg. Bijna drie kwart geeft aan zich voor dat zij zorg gaan gebruiken af te vragen of de zorg wel echt nodig is (Figuur 3). Slechts vier procent is het (helemaal) eens met de stelling 'Ik maak wel eens gebruik van zorg als dat eigenlijk niet nodig is' (Figuur 4). De helft is het eens noch oneens met de stelling dat anderen wel eens gebruik maken van zorg als dat eigenlijk niet nodig is. Ruim een derde van de ondervraagden is het (helemaal) eens met de stelling dat anderen wel eens gebruik van zorg als dat eigenlijk niet nodig is.

Als mensen moeten betalen voor de zorg, kan dit kostenbewustzijn met zich meebrengen. Mensen kunnen echter ook denken: ik betaal premie voor mijn zorgverzekering, dus ik heb recht op zorg. Vier vijfde van de ondervraagden is die mening toegedaan (Figuur 5). Als mensen een aanvullende verzekering hebben, dan geeft iets meer dan een kwart aan dat ze minder nadenken of ze de zorg die binnen de aanvullende verzekering valt wel echt nodig hebben (Figuur 6). Bijna de helft van de ondervraagden is het echter (helemaal) oneens met de stelling dat als ze een aanvullende verzekering hebben ze minder nadenken of ze de zorg die binnen de aanvullende verzekering valt wel echt nodig hebben. Ook hier zijn mensen over anderen minder uitgesproken dan over zichzelf, maar vindt men wel dat anderen minder vaak nadenken of ze de zorg die binnen de aanvullende verzekering valt wel echt nodig hebben.

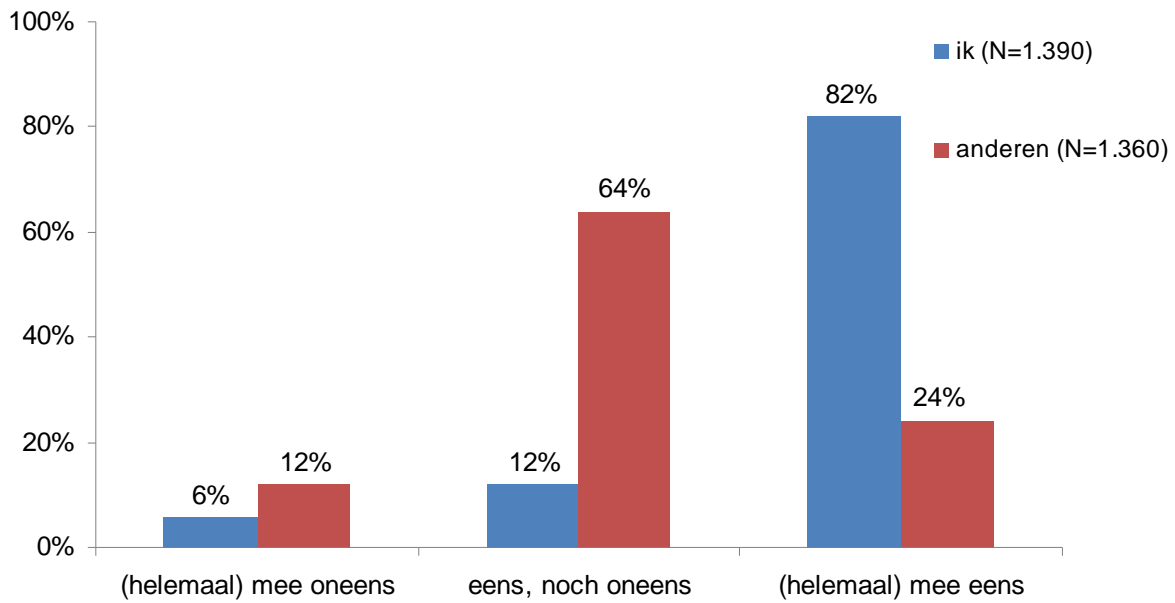
Kortom, mensen zien zichzelf als kostenbewuste zorggebruikers. Over anderen zijn ze minder uitgesproken, maar ze lijken toch het idee te hebben dat anderen minder kostenbewuste zorggebruikers zijn. Het laten betalen voor de zorg lijkt een zeker kostenbewustzijn met zich mee te brengen. Daarnaast geeft het ook een gevoel van recht hebben op zorg.

Methode

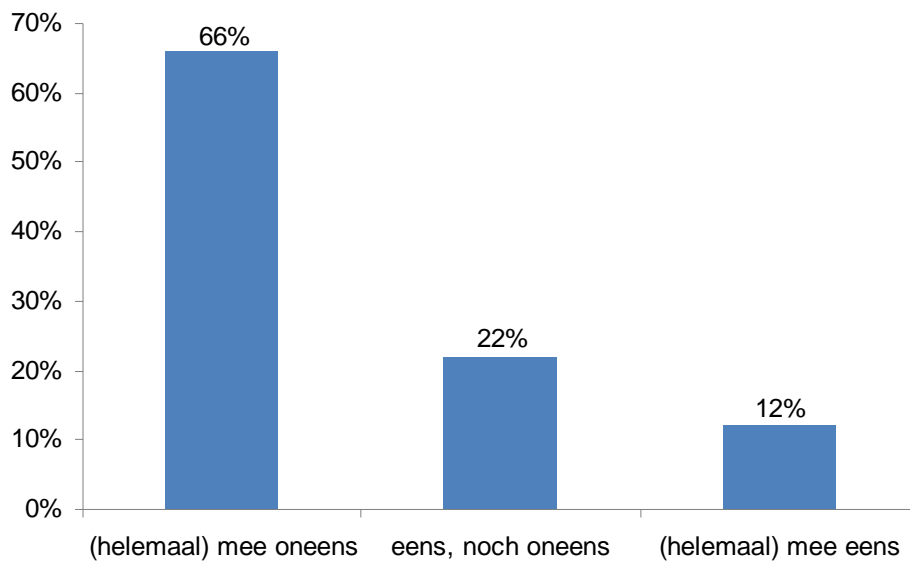
Voor dit onderzoek is begin maart 2011 (schriftelijk of via internet) een vragenlijst voorgelegd aan 2.000 leden van het Consumentenpanel Gezondheidszorg van het NIVEL. De respons was 74% (N=1.480). Het Consumentenpanel is ingesteld om informatie te verzamelen over meningen over de gezondheidszorg en ervaringen hiermee. Het panel bestaat uit ongeveer 6.000 leden van 18 jaar en ouder, woonachtig in Nederland. De respondenten zijn zodanig gewogen dat hun samenstelling wat leeftijd en geslacht betreft representatief is voor de algemene bevolking in Nederland. Missende waarden zijn niet meegenomen bij het berekenen van de frequenties.

Meer informatie over het panel is te vinden in:

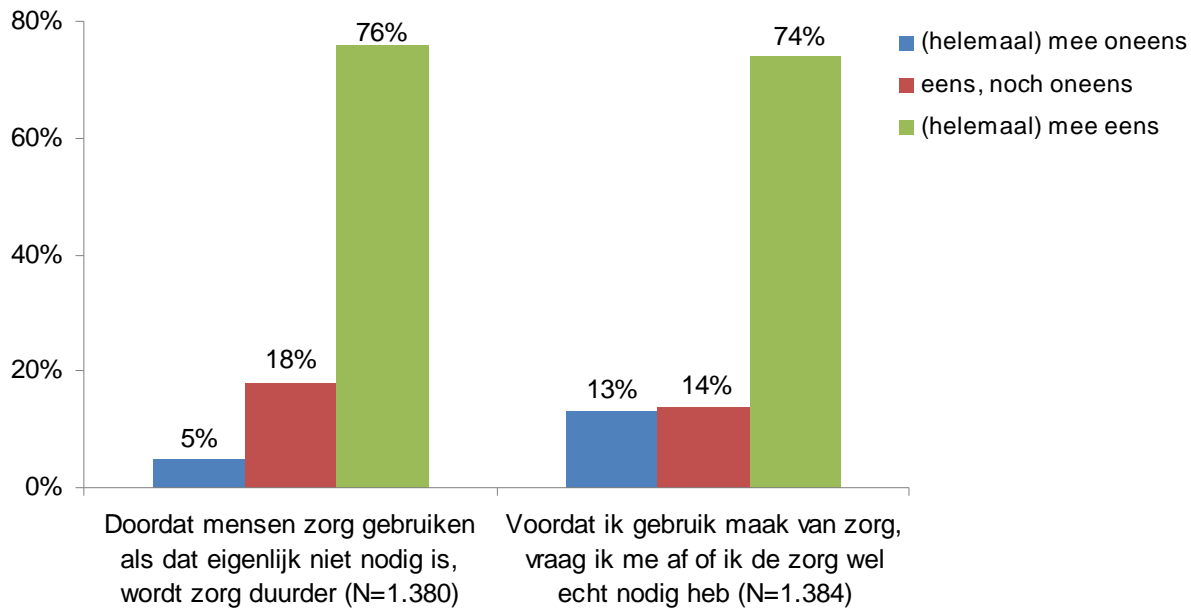
Brabers AEM, Reitsma-van Rooijen, M, Jong JD de. *Consumentenpanel Gezondheidszorg: basisrapport met informatie over het panel (2011)*. Utrecht: NIVEL, 2011

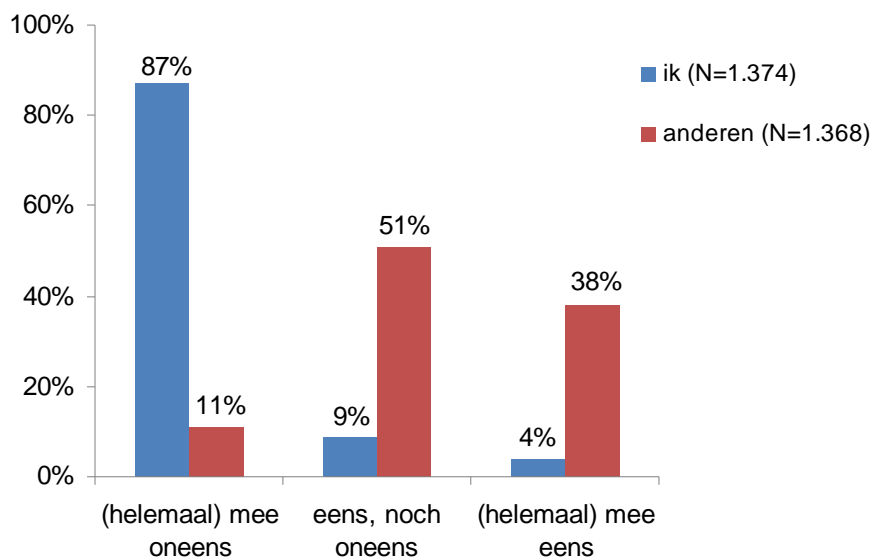
Figuur 1.
Ik ben me / anderen zijn zich bewust van de kosten van het gebruik van zorg.

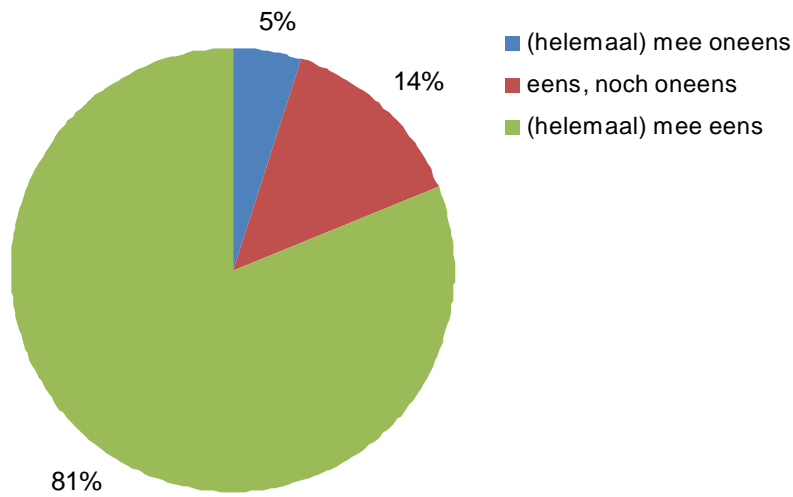
Figuur 2.
Zorggebruik heeft weinig invloed op de kosten van zorg (N = 1.375).

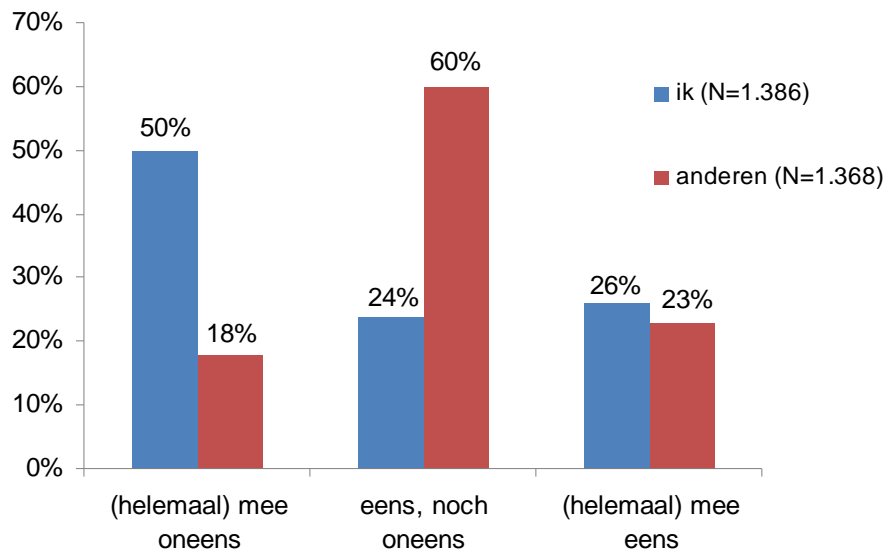
Figuur 3.
Onterecht zorggebruik.

Figuur 4.
Ik maak / anderen maken wel eens gebruik van zorg als dat eigenlijk niet nodig is.

Figuur 5.
Ik betaal premie voor mijn zorgverzekering, dus ik heb recht om van zorg gebruik te maken (N=1.385).

Figuur 6.
Als ik / anderen een aanvullende verzekering heb(ben), dan denk(en) ik / ze minder na of ik / ze zorg die binnen de aanvullende verzekering valt wel echt nodig heb(ben).